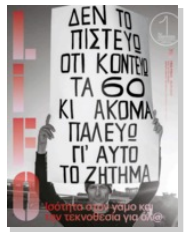

1. ΒΙΒΛΙΟ ΣΠΥΡΟΣ Α ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΝΑ...

Μέσο: LIFO ΑΘΗΝΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .25/01/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/01/2024

Σελίδα: 39

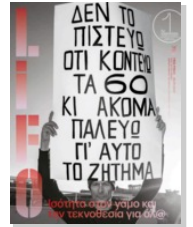

1. ΒΙΒΛΙΟ ΣΠΥΡΟΣ Α ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΝΑ...

Μέσο: LIFO ΑΘΗΝΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .25/01/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/01/2024

Σελίδα: 46

LIFO Culture

Βιβλίο

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ, «ΠΙΠΛΩΤΟΣ» (1973)

ΣΤΕ ΔΟΚΙΜΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΚΟΝΕΠΙΟ ΙΩΑΝΝΑΚΙΝΗΣ ΝΥΚΤΑΣ (1971)

ΠΕΡΟΣΤΟΠΟΣ ΤΟΥ Β ΤΕΙΝΤΟΝ ΚΟΡΝΑΚΟΥ (1975)

Σπύρος Α. Ευαγγελάτος: Μια μεγάλη διαδρομή, ένα πλήρες λεύκωμα

Το Μορφωτικό Ίδρυμα **Εθνικής Τραπέζης** μόλις κυκλοφόρησε έναν τόμο 535 σελίδων, αφιερωμένο στον σπουδαίο αυτό σκηνοθέτη, φιλόλογο, συγγραφέα και ακαδημαϊκό που άφησε ανεξίτηλη τη σφραγίδα του στην ιστορία του ελληνικού θεάτρου.

Εγώ, προσωπικά, αισθάνομαι περισσότερο μουσικός παρά σκηνοθέτης. Σαν ένστικτο, σαν ιδιοσυγκρασία. Δατρεύω τη μουσική, δεν είναι τυχαίο ότι είμαι γόνος μουσικής οικογένειας», έλεγε σε συνέντευξή του ο σκηνοθέτης, μεταφραστής, φιλόλογος και ερευνητής Σπύρος Ευαγγελάτος το 1999. Και πράγματι, η ζωή του ξεκίνησε και διαμορφώθηκε σε ένα μουσικό περιβάλλον. Γιος του επιφανούς μουσουργού και αρχιμουσικού Αντίохου Ευαγγελάτου, με καταγωγή από την Κεφαλονιά, και της αρτιίστριας Ξένης Μπουρεζάκη, με καταγωγή από την Κρήτη (καθόλου τυχαίο δεν είναι ότι τα δύο νησιά υπήρξαν φυτώρια λογοτεχνικής παραγωγής, από αυτά προέρχονται τα έργα στα οποία θα αφιερωνόταν), γεννήθηκε το 1940 στην οδό Πατησίων στην Αθήνα. Η πρώτη του επαφή με την τέχνη ήταν μέσω της μουσικής. Έτσι, είναι να απορεί κανείς που δεν έγινε μάστρος σαν τον πατέρα του ή τραγουδιστής της όπερας, όπως η αδελφή του, Δάφνη. Εν τέλει, ίσως να μην έχει καμία σημασία ποιον δρόμο διάλεξε, καθώς, όπως έλεγε και ο ίδιος, αισθανόταν «σαν ένας μουσικός που σκηνοθετεί». Περιέγραφε

τη δουλειά του ως εξής: «Η έννοια της παύσης, της μεταλλαγής, των ρυθμών, η έννοια ακόμα και της ουσίας, της ατμόσφαιρας μιας κατάστασης, λειτουργούν κατά έναν τρόπο μαγικό μουσικά μέσα μου, κι αυτό προσπαθώ να μεταφέρω».

Το θέατρο το πρωτογνώρισε χάρη στη μητέρα του που τον έπαιρνε μαζί της, παιδάκι, σε παραστάσεις του θεάτρου Κοτοπούλη και του Εθνικού, όπου έπαιζε ζωντανά άρπα – εκείνος την περίμενε στα παρασκήνια. Ωστόσο, η πρώτη παράσταση που θυμάται ήταν, στα 5 του, η *Απαγωγή απ' το σεράι* του Μότσαρτ στη Λυρική, με διευθυντή ορχήστρας τον πατέρα του. Παρόλο που σκηνοθέτησε και όπερα, το θέατρο ήταν εκείνο που τον κέρδισε, γιατί, όπως έλεγε, υπήρχαν οι μεγάλοι Έλληνες τραγικοί και ο Σαίξπηρ, κείμενα τα οποία τον ειλκναι και προσπαθούσε να αναμετρηθεί μαζί τους από την εφηβεία. Τα φιλολογικά του ενδιαφέροντα τον οδήγησαν καταρχάς στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών και παράλληλα στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου.

Ως ηθοποιός δεν τα πολυκατάφερε, και το ήξερε, αλλά ήταν απολύτως βέβαιος για τον τελικό του στόχο. Έτσι, μετά από σύντομο

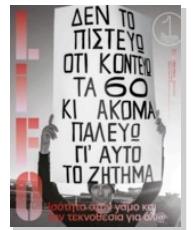
πέραςμα από ιδιωτικούς θιάσους, όπου ανέλαβε μικρούς ρόλους, ίδρυσε τη Νεοελληνική Σκηνή, στο πλαίσιο της οποίας, σε ηλικία μόλις 21 ετών, σκηνοθέτησε τον *Φορτσονάτο* του Μάρκου Αντώνιου Φόσκολου. Στην πορεία ανέβασε τη *Μαρία Δοξαπατήρ* του Δημήτρη Βερναρδάκη και τον *Θυέστη* του Πέτρου Κατσαίτη, μέχρι που το 1964 παρούσασε στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος ένα δικό του έργο, το ιστορικό δράμα *Νικόλαος Γαλάτης*. Η δεύτερη κρατική σκηνή της χώρας έμελλε να γίνει όχι μόνο ένας από τους βασικούς χώρους δημιουργίας και πειραματισμού του αλλά και ο ίδιος θα γινόταν διευθυντής της. Λίγο καιρό αφότου ξεκίνησε τη γόνιμη συνεργασία του με την Αντιγόνη Βαλάκου, που θα εξελισσόταν θριαμβευτικά τις επόμενες δεκαετίες, έφυγε το 1966 στη Βιέννη για σπουδές θεατρολογίας. Εκεί ήρθε σε επαφή με τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, εντυφώνοντας σε θέματα που άπτονται της θεατρικής πράξης. Αυτό του έδωσε το έναυσμα να δραστηριοποιηθεί καλλιτεχνικά σε πολλές σημαντικές θεατρικές σκηνές αλλά και σε όπερες του γερμανόφωνου χώρου.

Από το 1968 και μετά άρχισε να δημοσιεύει

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ
Σπύρος Α. Ευαγγελάτος
Επιμ.: Παναγιώτης Μιχαλόπουλος
Σελ.: 542
Εκδόσεις **ΜΙΕΤ**
(ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΡΙΔΗ

Βιβλίο

τακτικά επιστημονικές εργασίες επάνω στο κρητικό και στο επαγγελματικό θέατρο, αποτέλεσμα σχολαστικών ερευνών στο Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, όπως και σε αρχεία και βιβλιοθήκες άλλων ευρωπαϊκών πόλεων, απ' όπου ανέσυρε ξεχασμένα θεατρικά κείμενα της περιόδου από το 1600 έως το 1900, η οποία αποτέλεσε πεδίο βαθύτερου ενδιαφέροντος για εκείνον. Γνωστά ή εντελώς άγνωστα έργα των Κορνάρου, Χορτάση, Φόσκολου, Κατοαίτη, Μονσελέζε, Μόσχου, Ψυχάρη, Ραγκαβή, Μιοιτζή, Μάτεσι, Κάλβου υπήρξαν το υλικό που τα επόμενα χρόνια θα παρουσίαζε στη σκηνή, εμπλουτίζοντας τη σύγχρονη ελληνική παραστασιολογία.

Στις 21 Απριλίου του 1967, ημέρα επιβολής της στρατιωτικής χούντας στην Αθήνα, ο Ευαγγελάτος βρισκόταν στη Βιέννη, όπου έκανε πρεμιέρα το πρώτο του ελληνικό δράμα – πρότεινε στο γερμανόφωνο κοινό τις δικές του *Τρωάδες*. Πέντε χρόνια αργότερα, τον Ιούλιο του 1972, θα κατέβαινε για πρώτη φορά στην Επίδαυρο με το Εθνικό (ο νεαρότερος μέχρι εκείνη τη στιγμή σκηνοθέτης), σκηνοθετώντας την *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή με μια ρηθιμέλευθη προσέγγιση που έφερε μια νέα πνοή στον χώρο. Συνολικά παρουσίασε την πλειονότητα των σωζόμενων τραγωδιών, προτείνοντας ερμηνείες και λύσεις από τις οποίες άντλησαν ιδέες οι επόμενες γενιές σκηνοθετών.

Με το *Ονειρόδραμα* του Αύγουστου Στρίντπεργκ στο ΚΟΒΕ και με τους *Γίγαντες* του Μονού του Λουίτζι Πιραντέλο στο Εθνικό Θέατρο η σκηνοθετική του αξία αναγνωρίστηκε ομόφωνα. Και ενώ ήδη κατά τη διάρκεια της παράλληλης σκηνοθετικής του δραστηριότητας στην Αυστρία είχε υπογράψει την πρώτη του σκηνοθεσία στην όπερα, μαζί με σημαντικά έργα του παγκόσμιου ρεπερτορίου, ξεκίνησε το 1971 με τον *Φάλσταφ* του Βέρντι τη συνεργασία του με την Εθνική Λυρική Σκηνή. Το 1974 επανέλαβε την πρώτη του οπερατική σκηνοθεσία, την *Κάρμεν* του Μπιζέ, σε μετάφραση του δασκάλου του Άγγελου Τερζάκη. Σημειωτέον ότι στις περισσότερες παραστάσεις που αναλάμβανε είχε συνοδοιπόρο – και σταθερό συνεργάτη τα επόμενα χρόνια – τον σκηνογράφο και ενδυματολόγο Γιάννη Πάτσα.

Το 1975 ξεκίνησε η μεγάλη διαδρομή του Αμφι-Θεάτρου με την εμβληματική παράσταση του *Ερωτικότου* του Βιτόεντσο Κορνάρου, δίνοντας το στίγμα μιας νέας εποχής που ξεπρόβαλλε με την αποκατάσταση της δημοκρατίας στη χώρα. Ο θιασός του τότε αποτελούνταν από ιδιαίτερα ταλαντούχους ηθοποιούς όπως ο Δευτέρης Βογιατζής, ο Ηλίας Λογοθέτης, ο Στάθης Κακαβάς, ο Δημήτρης Πιατάς, ο Ρήγας Αξελός, ο Νίκος Μπουδούκος, η Άννη Λούλου, η μετέπειτα σύζυγος του Λήδα Τασοπούλου και άλλοι. Παρόλο που δεν έπαυε να σκηνοθετεί για τις μεγάλες κρατικές σκηνές, ήταν οι παραστάσεις του Αμφι-Θεάτρου που τα επόμενα τριάντα έξι χρόνια αποτέλεσαν την προσωπική του κατάθεση ως σκηνοθέτη, ερευνητή, μεταφραστή και δραματολόγο. Στην πρώτη και πλέον γόνιμη περίοδο ανήκει και η πρωτοποριακή *Λυσιστράτη* του 1976 μόνο με άντρες ηθοποιούς σε μετάφραση Κώστα Ταχτοή. Όλες του τις σκηνοθεσίες κομικών έργων τις μπόλιαζε με στοιχεία του λαϊκού θεάτρου από την επιθεώρηση, τη φαρσοκωμωδία, τα μπουλούκια, το μπουρλέσκ. Μία από τις σημαντικότερες συνεισφορές του Αμφι-Θεάτρου ήταν τα εξαι-

ρητικά επιμελημένα προγράμματα, όπου ο θεατής μπορούσε να βρει εκτενείς αναλύσεις των έργων από προσωπικότητες, να εντυφλήσει σε φιλολογικές αναφορές και παραπομπές αλλά και να διαβάσει το θεατρικό κείμενο.

Το 1978 ανέλαβε τη διεύθυνση του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος όπου μέχρι το 1980 σκηνοθέτησε μερικές από τις πιο αξιωματικότερες επιτυχίες του: τον *Ιούλιο Καίσαρα* του Σαίξπηρ με τους Δημήτρη Παπαμιχαήλ, Πέτρο Φυσοσόυ, Θάνο Τζερεράλη, Φαίδωνα Γεωργίτη, Αλεξάνδρα Λαδικού και Λίνα Λαμπράκη στους κεντρικούς ρόλους, και τους *Πέρσες* του Αισχύλου με τους Αντιγόνη Βαλάκου, Μάνο Κατράκη και Πέτρο Φυσοσόυ. Συγχρόνως, συνέβαλε στην ίδρυση της Όπερας Θεσσαλονίκης, του Θεάτρου Ανατολικής Μακεδονίας, της Ποντιακής Σκηνής και της Παιδικής Σκηνής.

Το 1984 το Αμφι-Θέατρο απέκτησε μόνιμη στέγη στην Αδριανού 111, στην Πλάκα. Ήταν η χρονιά που ο Ευαγγελάτος ανέλαβε τη διεύθυνση της **Εθνικής Λυρικής Σκηνής** – τα επόμενα τρία χρόνια στόχος του ήταν να αναδείξει νέους αρχιμουσικούς και σκηνοθεσίες που θα προσέδιναν νεανικό κίνημα. Το 1988 έλαβε το βραβείο «Κάρολος Κουν» για τη σκηνοθεσία της *Ορέστειας* του Αισχύλου και το 1989 ίδρυσε το Εργαστήριο Υποκριτικής Τέχνης για το θέατρο και την όπερα. Δύο χρόνια μετά εκλέχτηκε καθηγητής του νεοσύστατου τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην ίδρυση του οποίου είχε συμβάλει αποφασιστικά. Μετάξυ 1997 και 2007 διετέλεσε αρκετές χρονιές πρόεδρος του, όπως και πρόεδρος της ΕΔΣ την περίοδο από το 1999 μέχρι το 2006. Οι τιμητικές βραβεύσεις τόσο για τον ίδιο όσο και για το Αμφι-Θέατρο από πολιτιστικούς και πολιτειακούς θεσμούς τα χρόνια που ακολούθησαν και μέχρι το τέλος της ζωής του είναι εντυπωσιακές και πολυάριθμες.

Το 2005, οπότε εκλέχθηκε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, έφυγε πρόωρα από τη ζωή ο σύζυγός του Λήδα Τασοπούλου. Το 2010 έχασε τον γιο του Αντίοχο και τον επόμενο χρόνο το πνευματικό του «παιδί», το Αμφι-Θέατρο, το οποίο έκλεισε για οικονομικούς λόγους. Ωστόσο συνέχισε ακάθεκτος τη σκηνοθετική του δραστηριότητα στο Εθνικό και στην ΕΔΣ, όπως και τις μελέτες του για τους εκλεκτούς του συγγραφείς Βιτόεντσο Κορνάρου και Γεώργιο Χορτάση. Το 2013 ανακηρύχθηκε πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών. Το καλοκαίρι του 2016 σκηνοθέτησε στο Ηρώδειο την τελευταία του παράσταση, τον *Αμίαντα* του Γεωργίου Μόρμωρη, με τον οποίο ασχολούνταν επιστημονικά από τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Πέθανε στις 24 Ιανουαρίου του 2017, σε ηλικία 77 ετών.

Συνολικά σκηνοθέτησε 214 έργα του παγκόσμιου ρεπερτορίου (Γκαίτε, Λόπε ντε Βέγκα, Γκολντόνι, Μολιέρο, Πιραντέλο, Λόρκα, Ίβεν, Μπρεχτ, Τοικαμίτσου) και τα παρουσίασε σε μεγάλα θέατρα, μεγάλες όπερες, στην Επίδαυρο, πραγματοποιήσε παγκόσμιες περιοδείες και συνεργασίες με θιασάρχες-οπαρ, συμμετείχε σε τελετές μεγάλων εκδηλώσεων, γενικά γνώρισε την απόλυτη κατάξωση. Ως θεωρητικός συνέγραψε περί τις 50 μελέτες, άρθρα, λιμπρέτα, έργα δημοσιευμένα και ανέκδοτα, έκανε μεταφράσεις, έργα, αναρίθμητες συνεργασίες, διδασκαλίες, ξεκίνησε πρωτοβουλίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ίσως ο πιο ακαταπρόσβλητος και συγκροτημένος Έλληνας σκηνοθέτης, ο Σπύρος Ευαγγελάτος υπήρξε ο άνθρωπος που με την

καλλιτεχνική του ευφυΐα έθεσε ψηλά τον πήχη και αναμετρήθηκε με τους μεγάλους του ευρωπαϊκού θεάτρου, «παρασύροντας» τους συνεργάτες του σε ανάλογες επιδιώξεις. Έτσι, κάποιοι από τους πλέον εμπνευσμένους καλλιτέχνες του ελληνικού θεάτρου της εποχής μας ξεπήδησαν από το Αμφι-Θέατρο, όπως και σύγχρονοι μελετητές του θεάτρου.

Το **Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης** μόλις κυκλοφόρησε έναν τόμο 535 σελίδων, αφιερωμένο στον σπουδαίο αυτό σκηνοθέτη, φιλόλογο, συγγραφέα και ακαδημαϊκό. Περιέχει εκτενέστατη παραστασιολογία, φωτογραφικό υλικό, χρονολόγιο, κριτικές, αποσπάσματα συνεντεύξεων, προσωπικά και επιστημονικά κείμενα συνεργατών και φίλων του. Ανάμεσά τους βρίσκονται προσωπικότητες όπως ο Μίκης Θεοδωράκης (ανέβασε την όπερά του *Κώστας Καρυωτάκης* στην ΕΛΣ), η Κική Δημουλά, ο Άγγελος Δεληβοριάς, ο Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, ο Κώστας Γεωργουσόπουλος, ο Βασίλειος Πετράκος, η Χρύσα Μαλτέζου, ο Λουκάς Καρυτινός, η Μαρία Βασιλειάδου, η Ελένη Γουλή, η Καίτη Διαμαντάκου, η Κωσταντίνα Γεωργακάκη, ο Γιάννης Λεωτσάκος και η θεατρολόγος και σύζυγός του Χριστιάννα Ματζουράνη, που είχε την επιστημονική επιμέλεια της έκδοσης μαζί με τον Παναγιώτη Μιχαλόπουλο. Το ενδιαφέρον είναι ότι σχεδιάστηκε όσο ο Σπύρος Ευαγγελάτος βρισκόταν ακόμα στη ζωή, όπως και ο επιστήμιος φίλος του Γιάννης Πάτσας, ο οποίος συνέβαλε στο αισθητικό μέρος του τόμου. Μέσα από τις σελίδες και τις εικόνες του περνάει όχι μόνο η εντυπωσιακή καριέρα ενός ιδιαίτερα παραγωγικού ανθρώπου αλλά και η ιστορία του θρυλικού Αμφι-Θεάτρου και ως εκ τούτου σημαντικού μέρους της ιστορίας του ελληνικού θεάτρου μιας ολόκληρης εποχής, από το 1960 μέχρι την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα.

Μέσα από τις σελίδες και τις εικόνες του περνάει όχι μόνο η εντυπωσιακή καριέρα ενός ιδιαίτερα παραγωγικού ανθρώπου αλλά και η ιστορία του θρυλικού Αμφι-Θεάτρου και ως εκ τούτου σημαντικού μέρους της ιστορίας του ελληνικού θεάτρου μιας ολόκληρης εποχής, από το 1960 μέχρι την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα.

ΤΟ ΑΜΦΙ-ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ. Η ΠΡΟΣΩΠΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ 111 ΣΤΗΝ ΠΛΑΚΑ.